Ч. 77 — Субота 5 (17) цьвітня 1897. — Рік VII

Виходить у Львові що дня (крім неділь і гр. кат. сьвят) о 5-ій годині по полудни.

Редакция і Адміністрация: улиця Чарнецкого ч. 8.

Письма приймають ся лиш франковані.

Рукописи звертають ся лиш на окреме жадане і за зложенем оплати почтової.

Рекламациї незапечатані вільні від оплати почтової.

НАРОДНА ЧАСОПИСЬ

Додаток до „Ґазети Львівскої“.

Передплата у Львов в бюрі дневників Люд Пльона і в ц. к. Старостах на провінциї

на цілий рік зр. 2·40
на пів року „ 1·20
на чверть року „ —·60
місячно . . „ —·20
Поодиноке число 1 кр

З почтовою пересилкою:

на цілий рік зр. 5·40
на пів року „ 2·70
на чверть року „ 1·35
місячно . . „ —·45
Поодиноке число 3 кр.

Бесїда Є. Е. п. Президента Мінїстрів ґр. Казим. Баденї'го,

виголошена на засїданю Палати послів Ради державної дня 7 с. м. в дискусиї над справою виборів в Галичинї, звучить після стеноґраму:

(Дальше.)

Попель втік тогди до канцеляриї постерунку і затарасував двері шафою — однакож двері виважено. Тогди забіг він до другої комнати, а відтак до комори побіч кухні; там его зловили, завели до кухні і били колами по голові. Облитий кровю двигнув ся, виймив револьвер з кишені і вистрілив до напастників, а поцїлив одного з них смертельно. Попель скочив в тій хвили, щоби добути ся з касарні на двір. Але підчас коли товпа старала ся одного з жандармів розброїти, другий, начальник постерунку проложив собі дорогу до Попеля і вів его до положеного на горбі фільварку однакож безустанно кидано на них камінем, а товпа, що ступала за ними, напирала на них зі всїх сторін. Поцїлений каменем в карк стратив начальник постерунку на хвилю притомність; один з напастників користаючи з тої хвилї вдарив Попеля друком по голові і розвалив ему голову, а Попель повалив ся тогди неживим на землю. В тій самій хвили схилив ся другий напастник, щоби вхопити револьвер Попеля. Жандарм підніс ся тимчасом знову, а позаяк товпа не уступала ся від Попеля, стрілив він до того, котрий над Попелем схилив ся і зранив его смертельно. По смерти Попеля товпа, видко, опамятала ся і розбігла ся. До Давидова прибула комисия судова з асистенциєю войсковою. В ночи арештовано двох проводирів розруху і заряджено доходжене за вхопленими актами виборчими; знайдено всї, крім виказу голосованя. Жандармерия вела дальше свої доходженя і арештовала викритих виновників. Загалом арештовано 91 людий і відставлено їх до суду краєвого у Львові. На основі дотеперішних результатів слїдства веденого в справі розрухів в Давидові, можна вже тепер сказати, що донесеня дневників о тих подїях під многими взглядами суть неправдиві, а специяльно дотикає то твердженя, мов би Попель своїм визиваючим поступованем викликав розрухи, мов би він застрілив одного з селян не з причини безпосередної, конечної оборони, але вже в часї нападу товпи на льокаль виборчий і мовби то в часї урядованя комісаря виборчого з викритими виновниками зле об ходжено ся.

В громадї Баличі, де правибори відбували ся в будинку шкільнім, комісар виборчий мусїв перед допускаючими ся вибриків селянами сховати ся до приватного мешканя учителїв. Узброєні буками і каменем жителї села окружили будинок шкільний і відгрожували ся; чути було голоси: „Впасти до салї, загасити лямпу і вибити панів“, „Бийте порядно панів“, „Викиньте їх через вікно, а ми їх почастуємо ножами“. В виду того комісар виборчий не важив ся вийти з будинку шкільного і переночував в помешканю учителя. Коли слїдуючого дня два жандарми прибули, щоби перевести доходженє, задзвонено в церкви на трівогу. Жандарми мусїли на разї залишити доходженє. Аж коли прибуло войско, арештовано звиш 50 проводирів, а з них 34 відослано до арешту в Перемишли. При тій нагоді судия слїдчий перевів також слїдство з причини небезпечних погроз, котрими відстрашувано виборцїв в громадах Пникули і Буковичі, та зарядив арештоване Петра Новаковского, котрий в тім брав участь. Поминаючи инші слова якими він підбурював селян, доказано єму, що на довірочних зборах кілька разів оповідав дуже розширену межи селянами байку о панах, котрі перебравши ся за селян, пішли до Найясн. Пана з просьбою о привернене панщини.

Репрезентант правительства відчитав відтак довгий ряд вибриків в повітї гусатиньскім, викликаних особливо аґітациями руских сьвящеників. Специяльно же гр. кат. парох в Хоросткові говорив, що хто віддасть голос на „пана“ заслугує на то, щоби его напятновано яко зрадника і що олово ще за добрий метал на кулю, котра такому чоловікови належить ся. Також в громадах Гадинківцї і Чебарівка духовеньство руске підбурюючими і пристрастними промовами з амбони, загроженем всїляких кар церковних, алярмованем дзвонами в хвили прибутя комісаря виборчого впливало в своїм дусї на вибори.

В Блищиводах намавляв один аґітатор виборчий, щоби на случай безуспішного вислїдку виборів розбити голову комісареви виборчому. Наставші там вибрики викликала там особливо безвзглядна, обчислена на найнизші пристрасти, а руским духовеньством нераз підпирана аґітация. Надужнвано нераз сповіди до

2)

Крета і Македонія.

(Дальше).

I.

Грецкі мілїонери — дай Боже і нам таких! — Як Крета стала турецкою? — Перші початки сегорічної ворохобнї. — Чому Греция взяла ся забирати Крету. — Монастир Ґонїя на Кретї і грецка залога. — Буколїєс і Селїно. — Кандия і положене в містї з кінцем лютого с. р. — Ретімно і его побереже.

Звідки беруть Греки і Кретийцї гроші на війну з Турками, коли Греция в довгах і мало не так само фінансово зруйнованя, як Туреччина, а Кретийцї не мали і не мають нїяких жерел доходу? — Грецкі мілїонери дають — в отсїм і цїла загадка. А грецкі мілїонери то люди, яких дуже мало у инших народів і длятого годить ся послухати, що пише о них Тіґране Єрґате в Revue de Revues.

За границею, у „варварів“ — каже він — збивають ся гроші, котрих відтак у вітчинї уживає ся на публичні цїли. Грек, що завдяки своїй, звістній на весь сьвіт, хитрости і витревалости, доробив ся маєтку, не вертає до вітчини на то, щоби там з тих гроший лиш жити і уживати. Велику часть того майна віддає він на публичні цїли. Само місто Атини, як то показує ся з найновійшої статистики, дістало в послїдних часах звиш 20 мілїонів на основане публичних інституций. Атиньский унїверситет н. пр. дістав в коротких відступах часу слїдуючі суми на основане двох катедр: 100 000 драхм (одна драхма 50 кр. австр.) від Демитрия Бенардакіса, 250.000 драхм від Плятаґінїса і 600.000 драхм від Пападакіса. Мілїонер Думпас жертвував на украшене портику 80.000 драхм. Национальний музей дістав 200.000 дархм від Д. Бенардакіса, а 75.000 драхм від панї Стурнара. Мілїонери Тосіци дали на основане політехнїчної школи мілїон драхм, а Варвакіс призначив півтора мілїона на розширене школи марипарки. Теодор Аретайос призначив мілїон на основане клїники; Ґеорґіос Ріксаріс дав мілїон на основане богословской школи. Геджікостас записав мілїон на дім сиріт, Панґас два мілїони на побудоване базару. Никола Зарифі призначив 250 000 драхм на уставлене публичних годинників; Євангіле Заппас дав півтретя мілїона для палати Заппіоне, в котрій містить ся постійна вистава промислова грецких виробів. Померший віденьский барон Сіна жертвував півтретя мілїона на найкрасший монументальний будинок в Атинах, на академію, котрої позолочувані фризи (стовпики на тій части стїни повисше вікон а під вязанем) і ріжнобарвні метапи (плити на написи або окраси межи двома рядками фризів) ставлять живо перед очи стародавну грецку штуку. Барон Ґеорґіос Сіна дарував місту зьвіздарню. Родина Раллів, котрої купецка фльота їздить до Індий, Анґлії і Америки, казала відбудувати на ново митрополичу палату і жертвувала 250.000 фунтів штерлінґів (звиш півтретя мілїона зр.) на побудоване национального театру. Любимець грецкого народу, Андре Сінґрос, котрий доробив ся маєтку в Константинополи, відколи осїв в Атинах, дарував місту театр людовий, поставив шпиталь, церков, дім пристановище для женщин, ба й кримінал, устроєний після найновійших теорий кримінальістичних, і богато кільометрів тротоарів на улицях, виложених марморовими плитами. Атинець Тон призначив свій маєток для штук красних, а Стефанович-Скілїцці єсть також покровителем штук красних і дарував місту памятник Байрона (анґлїйского поета, що в часах борби о свободу Грециї з початком сего столїтя погиб в битві під Місолюнґи). Скулїдіс, посол з Теб зібрав в своїй палатї на площи Сіндаґама найкрасші образи новочасних грецких малярів.

Такими мілїонерами ледви чи похвалить ся який инший нарід! Але бо й великі турецкі міста, де жиє дуже богато Греків, як Константинополь, Смірна, Солунь, Мітилене, відтак і побережні міста над Середземним морем мають також своїх мілїонерів і покровителїв. В Константинополи єсть Заріфі, в Смірнї Бальтацці, Марсилїя має свого Зазіропуля, а Александрия (в Єгиптї) може повеличати ся Ґеорґіосом Авером, котрий єсть нїби другим Героде сом Аттіком.

Аверов родив ся в Меццово, селї недалеко міста Янїни в Альбанії, наблукав ся по сьвітї богато, набідував ся і зазнав неодної трудности, але при своїй відвазї і витревалости поборов все. При тім же жив дуже скромно

аґітациї виборчої а виборців заприсягувано на то, що будуть голосувати лиш на вказаних їм кандидатів. В многих місцевостях кидано поклик, що кождого „пана“, кождого „Поляка“ треба повісити, зарізати.

(Конець буде).

Новинки.

Львів дня 16-го цьвітня 1897.

— **Відзначеня.** Є. В. Цїсар надїлив срібними хрестами заслуги підофіцара Олексу Николишина і рядового Николу Бреславского, обох з 9-го полку піхоти.

— **Є. Е. Маршалок краєвий** гр. Стан. Бадені виїхав вчера зі Львова до Відня. Звідтам поїде до Кап, де перебуде в товаристві своєї жени великодні сьвята. До Львова верне п. Маршалок дня 1-го мая.

— **О. Севастиян Кнайп,** славно-звістний лїкар практичний і гідропат в Верісгофен в Баварії занедужав небезпечно.

— **Знов розрухи антисемітскі.** По ходорівских розрухах — як пишуть до львівских польских ґазет — розпочали ся напасти на жидів в Долинянах коло Княгинич, викликані знову зелїзничими робітниками. Онгди прийшло до корчми в Долинянах кількананцять робітників і забавляли ся весело аж до пізної ночи. В ночи вже добре підпиті урядили собі забаву на жидівскім начиню. Коли не стало вже ніякої цїлої посудини анї одного вікна, хотіли побазити ся з самими жидами, однак ті видячи на що заносить ся, утекли завчасу. Другого дня заохочені вчерашними успіхами, забрали ся вже з самого ранку до рабованя жидівских домів, бо вже вікон і начиня не били, тілько забрали масло, яйця, хліб або кілька короп, котрих домагали ся титулом податку. Жандармерия арештувала 14 ексцедентів і відставила до рогатиньского суду.

— **Поклади камінної соли,** дуже богаті, відкрито в Слапацу, повіта крупского, в Боснї. Правительство має зараз приступити до уладженя там копальнї. Місцеві селяни говорять, що там вже в дуже давних часах були копальнї соли.

— **Вінчанє** панни Мариї Креховецкої, дочки п. Адама Креховецкого, звістного новістеписателя і редактора Gazet-и Lwowsk-oї та „Народної Часописи“ з п. Тадеем Погорецким, властителем більшої посїлости, відбуде ся у Львові в лат. катедрі дня 24-го с. м. о 11-тій годинї перед полуднем.

— **Утопив ся.** Федько Телїпский, робітник зі Львова, вийшов перед двома тиждями зі Львова до своєї родини в Загірю, львівского повіта. Щоби скоротити собі дорогу, пустив ся він на вманцї через поля. Недалеко вже від села Загіря упав він не знати яким способом до глубокої дебри на ерекцийнім поли лат. сьвященика з Волкова, в котрій було води на два сяжнї. З відтам не мiг вже ніяк видобути ся задля стрімких берегів і по довгих бориканях, як се показали слїди на єго трупі, згинув. Тїло покійника лежало в тій дебрі аж до сего часу, бо нїхто туди не ходить. Аж коли люди розпочали весняні роботи по полях, подибали єго случайно.

— **Два голосні процеси** відбули ся сими днями, один у Відни, другий в Падерборнї в Нїмеччинї. — У Відни з початку січня с. р. заколов реставратор Леопольд Пездиба, звідника своєї жінки, робітника Фердинанда Мамесберґера. Жінка Пездиби разом з Мамесберґером знущали ся над чоловіком і грозили єму, що віддадуть єго до дому божевільних. То було причиною, що Пездиба допустив ся убийства. По переведенїй розправі увільнила передвчера лава судиїв присяжних одноголосно убийника. — Перед судом присяжних в Падерборнї, в Нїмеччинї, розбирано справу аптикарского ученика Шульто з Лїпштадту, що розгніваний на аптикаря за вимовленє місця, вмішав 200 ґрамів стрихнїни до ріжних лїків, відтак підпалив ляборaторию аптикарску, загрозив провізорови смертию, побив тяжким зелїзним ключем аптикаря і єго жінку, а вкінци випив сам кілька ріжних отруй. Єго завезено до шпиталя, де лїкарі пересьвідчили ся, що отруї нїчого єму не пошкодили, бо одна знищила силу другої. Позаяк признав ся, що затроїв різні лїки, замкнула полїция зараз аптику і знищила всї лїки та тим способом урятували житє соткам людий, що могли були лїками потруїтись. Шультого засуджено на 1 рік і 3 місяцї вязницї.

— **Померли:** Володимир Стефанович, слухач І-го року прав в унїверситетї львівскім, дня 12-го с. м. в Дмитрю коло Щирця; — Ольга з Величковских Порубальска, дня 4-го с. м. в Бабинцях коло Борщева в 20-тім роцї житя.

Телєґрами.

Атини 16 цьвітня. Парлямент ухвалив военний кредит в першім читаню. Делїяннїс відповідаючи на інтерпеляцию сказав, що переговори межи Грециєю а Туреччиною розпочали ся за посередництвом урядовим. Ніяка держава не старала ся не допустити до безпосередного порозуміня.

Канея 16 цьвітня. Коло Гераклїон прийшло до завзятої борби межи повстанцями, а австрийским войском. — Вчера по полудни відбули адмірали ревію межинародного войска. — Постанова Порти, щоби збільшити залогу на Самосї, викликала межи жителями острова велике занепокоєнє.

Переписка зі всїми і для всїх.

Тирса в Кол.: Ваше питанє порушає досить важну справу особливо для одної части нашої суспільности, котра любить дуже полїтикувати, розправляти широко о партиях полїтичних, уважати їх часом за найбільше нещастє, а дуже часто не то що не здає собі справи з того, але навіть взагалї не знає, що то партиї полїтичнї, звідки они беруть ся і чому так а так називають ся. Але у відповіди на Ваші питаня, коли-б ми єї хотіли дати основно, мусїли би ми хиба писати зараз цїлу книгу; для того обмежимось тут лиш на найважнїйшi характеристики, а мимо того будемо ще мусїли розділити відповідь на кілька частий. Передовсїм треба насамперед поставити собі ясно відповідь на питанє, що то суть взагалї партиї полїтичнї? У нас привикли люди видїти в пар-

---

а судячи все з природного становища і простим здоровим розумом умів все обернути в свою користь. Приїхавши до Єгипту в догідну пору за кедива Ізмаіла, став він єго доставником провіянтовим. Можна собі подумати, кілько він на сім становищи заробив. (Ізмаіл любив дуже виставно жити і принимати гостий, котрих тогди, саме коли будував ся канал суескій, приїздило богато з Европи). Отже насамперед скуповував він ґрунти, котрі відтак відпродував з величезним зиском; опісля опанував весь торг єгипетский, увійшов в торговельні зносини з Бомбаем і Льондоном та зробив Александрию осередком великої торговлї межи Індиями а Анґлїєю. По всїх тих величезних дарунках, які він зробив своїй вітчинї, числять єго маєток ще нинї на 100 мілїонів драхм (50 мілїонів зр.)

Вірний традициї свого племени прикрашав Аверов своє рідне село, оснував для грецкої кольонії в Александриї школи, побудував церкви і театри, а в Атинах оснував кілька добродійних і наукових заведень, межи ними полїтехнїчну і войскову школу. Перша з тих шкіл образує інжинїрів, механїків і архітектів, котрим правительство по укінченю наук дає посади; крім того єсть ще в сій школї академія штук красних, в котрій удїляє ся науки малярства, різбарства, ритя на міди і т. д. Тут єсть також музей памятників з часів революциї. В школї войсковій образують ся офіцири для грецкої армії; она обнимає величезний простір з парком і полями до маневрів, поодинокі відокремлені будинки і церков. Около чотирокутного головного подвіря ґрупує ся цїлий ряд будинків, а кождий з них має мармуровий портик, на котрім золотими буквами виписані стишки з Гомерових поезий, прославляючі смерть за вітчину. Яко монументальні будівлї імпонують обі ті школи своєю масою мармору та своїми стовпами в строгім дорийскім стилю, на вид котрих будить ся в чоловіцї чувство сили і тревалости. Аверов казав зробити собі пляни до третої будівлї, котра певно не остане ся по заду за тамтими двома: до школи маринарскої, котра буде поставлена або в Пірею або коло Салямїс.

Зі всїх мілїонерів, що причинили ся дїлом для загального добра, анї один не зробив так богато для полїтичного і культурного розвою новочасної Грециї, як Аверов. Будучи приятелем Трікуписа, з котрого поглядами годив ся, взяв він був за єго мінїстерства державну позичку на свою касу. Але найбільше популярним став він в Грециї тим, що відбудував в Атинах стародавний стадіон (величезний будинок, де відбували ся перегони і ґімнастичні забави), бо коли там перед 200.000 Греками станув той, що підчас народних ігрищ в Маратонї побідив в біганю до мети і сповістив зібраним свою побіду, їм нагадало ся, як то колись їх предки побідили Перзів в Тесалії, а то викликало в них надію, що они так само побідять Турків. На одушевлену телєґраму, яку вислано до Аверова з Атин, відповів він словами: „Я щасливий, що ігрища так красно закінчили ся та желаю полїтиці і оружию моєї вітчини подібного успіху“. В тім самім часї дав він 500.000 драхм **на фонд для революцийного комітету на Креті.**

Аверов жиє в своїм домі в Александриї дуже скромно і здалека від цїлого сьвіта. Одїж у него і єго поступованє все ще такі самі, як були тогди, коли він ще дорабляв ся. Працюючи для слави свого народу, не зважає зовсїм на свою власну особу. Місто Атини виставило єму памятник, а торік в грудни їздила до него депутация, котра привезла єму в дарунку срібну корону — на знак королївскої щедрости, якою грецкі богатирі відзначають ся від непамятних часів. — Аверов записав весь свій маєток грецкому народови.

Оттими мілїонерами стоїть грецкий нарід і їх то фонди піддержують революцию на Креті та готові підпирати й війну против Турків. Коли грецке правительство і дістає які гроші від лїоньского товариства кредитового, то певно не на рахунок Франциї, лиш тих щирих і вірних синів грецкого народу, котрі працюють лиш на то, щоби відтак мали чим помагати своїй вітчинї.

* *
*

В виду теперішних подій на Креті чей не від річи буде нагадати, коли і як Крета стала ся турецкою. Пригадка ся єсть тим потрібнїйша, що на Креті маємо тепер дуже характеристичне з'явище, котре з деякими змінами проявляє ся або й може колись проявити ся і у инших народів. Остров сей числив ся з давен давна грецким, хоч не можна напевно сказати, щоби первістними жителями на нїм були дійстно Греки; здаєсь, що бодай значна часть з них були Фенїкіяни. Відтак же знає ся і то, що Крета в глубокій старинї творила окрему для себе державу і мала своїх королів, котрим навіть Атини мусїли якийсь час платити данину і висилати своїх молодців та дївчата на жертву Мінотаврови в лябіринтї. Але такі річи не входять нинї в рахубу; нинї мова творить головну характеристику национальної приналежности, котрій ще більшої сили і звязи надає віра. А фактом єсть, що нинїшні Кретийцї говорять по грецки, навіть ті, що ісповідують магометаньску віру і хиба лиш задля тої віри можуть називати ся Турками; але з походженя они не Турки. Яким же дїлом один і той сам нарід що-до віри розбив ся на так противні два табори, магометан і християн та коли і як стала Крета турецкою?

З початком 16-го століття належала Крета до могучої тогди венецийскої републики; она верховодила до того часу майже на цїлій всхідній части Середземного моря і загортала всї острови один по другім під своє панованє. Від жителїв тих островів брала богато, але майже нїчого за то не давала, а коли де ставила які кріпости, то лиш для забезпеченя свого панованя; стягала податки без милосердия, а єї урядники та ґубернатори допускали ся страшних надужить та лютости і доводили тим місцевих жителїв до розпуки. Треба ще й то мати

тиях політичних якийсь роздор в народї, якусь незгоду. Та й може зовсїм справедливо, бо наша полїтикуюча суспільність не від давна полїтикує, не розуміє ся длятого на полїтицї і гадає, що цїла річ в тім, щоби передовсїм себе самих взаїмно ненавидїти, аж до крайности поборювати і дїйстно роздор робити. З того фальшивого понимaня річи виходить брак взаїмної вирозумілости і порозуміня, а відтак крайна завзятість і безмежна нетерпимість. Тимчасом дїло таке: полїтика то господарка народна обнимаюча всї потреби житя народного. Цїлий нарід не зачинає нїколи від разу сьвідомо господарити, значить полїтикувати; робить то дуже часто лиш один чоловік, або невеличкий гурток сьвідомих тої господарки людий. Доки, припустїм, той гурток людий веде полїтику, доти робить він, як знає і уміє; але скоро збільшає ся число сьвідомих (бодай трохи) тої роботи людий, значить ся, скоро зачне збільшати ся інтелїґенция, тогди зараз зачинають творити ся і партиї. Всї люди працї не можуть бути однакової гадки і однаково робити; можуть мати лиш однакову цїль — добро народу а тим самим і єго одиниць, але до тої цїли можуть вибирати всїлякі дороги, всїлякі способи. Партиєю полїтичною називаємо отже більше число людий, котрі сполучають ся з собою до роботи, господарки народної і вибирають собі до того однаковий спосіб, на котрий всї годять ся. Та згода в способі роботи творить з них партию полїтичну. Чим більше людий в такій партиї, чим більша згода і чим живійша робота, тим більшою і сильнїйшою єсть партия полїтична, тим успішнїйшою єсть єї робота. Партию, котра має на оцї лиш особисті інтереси своїх членів, називаємо з француска клїкою (clique, чит. клік) або котериєю (кружок людий). Тепер же розходить ся о вибір способу роботи. На вибір той впливають дві сили: внутрішне успособлене чоловіка, що так скажемо, безпосередно сама сила природи і вніщні, зверхні обставини. Молодих людий, живійших і енерґічнїйших, сама сила природи попихає наперед; они хотять в народній роботї іти чим раз скорше і дальше, поступати з вимогами часу. Коли такі люди станут разом в громаду полїтичну, творять партию поступову або поступовцїв. Головною характеристикою поступовцїв єсть то, що в них переважає індивідуальність всї инші взгляди. Партия така у народів, котрі слабо розвинені може бути дуже добра, бо она енерґічна і скора до дїла, але она не всюди буває однакова, бо се зависить від того, в чім она іменно бачить поступ. Поступовцї також не конче мусять бути молодими людьми, хоч переважно бувають ними, бо і старші люди, скоро уміють удержати кріпко свої особисті погляди, остають ся поступовцями. З другої же сторони можуть поступовцї з часом і з віком дуже легко перейти в як раз противний табор, в консерватистів, о котрих поговоримо пізнїйше. — **Денис зпід Дрогобича:** Дуже нас то тїшить, що наша рада вийшла Вам на добре. Отже й на будуче слухайте ради других, але при тім і свій розум майте. Ми би радили Вам тепер вступити де на безплатну практику на яких два три місяцї а за той час оглядати ся і шукати собі лїпшого місця. О тім близше листовно, скоро ми трошки будемо мати більше часу. Чи у Львові єсть де яка посада опорожнена, то працї годї нам знати, бо за тим треба би хиба комусь одному безустанно перевідувати, а того ми не можемо. Що до двох других питань будемо старати ся розвідати і дамо знати в Переписцї. — **В. Яц. в Підп.:** Ви би могли остаточно вступити і до якогось склепу на науку, але досить трудно, бо від учеників склепових вимагають другої кляси ґімназияльної або реальної. До того Ви ще досить зле пишете. Друга трудність в тім, що Ви не маєте удержаня, а на практицї в склепі треба бодай в першім роцї мати якусь поміч з дому. Але все таки ми би радили спробовати, чи не можна би вступити на практику до якогось з складів „Народної Торговлї“, та учити ся там на крамаря; можна би стати помічником крамарским а відтак і крамарем. Вам би найдогіднїйше, бо найблизше, було би практикувати або в Городенцї або Станиславові або Тернополи. Ми би радили до Тернополя, бо там крім філїї „Народ. Торговлї“ єсть ще й базар брацтва церковного; можна би отже, коли не при філїї „Народ. Тор.“ то в базарі практикувати, а відтак може удалось би там дістати бодай харч за малу оплату в тамошній бурсї. Яко практикант можете вже в першім роцї, коли будете пильні і працьовиті, дістати малу місячну платню, а відтак з кождим роком що раз більшу. Практика купецка тревае чотири роки, крамарска коротше. Отже добре було би поїхати до Тернополя (з Чорткова зелїзницею третою клясою не богато би коштувало) і там порадити ся начальника філїї, а відтак подати просьбу о приняте до дирекциї „Н. Тор.“ у Львові. Коли би то було неможливе, то Вам би треба вступити на науку до якого доброго майстра н. пр. до столяря або слюсаря. Коли-б так можна, то ми би Вам дуже радили вступити до фабрики зелїза в Пасїчній коло Надвірної (треба би їхати зелїзницею на Станїславів до Надвірної). Там вже по трох місяцях дають платню і можна вже собі якось помагати. Але чи тут, чи де небудь инде мусите конче на перший початок мати якесь удержане, якусь поміч з дому, хочби маленьку; без неї не зможете нїгде рушити ся. — **І. М. Д. в Збаражчині:** Вам би держати ся вже крамарства, коли маєте в тім якусь практику і учити ся ще дальше. Для того старайте ся вступити на практику до „Народ. Торговлї“ в Тернополи, де Вам найблизше. Впрочім прочитайте собі ще й повисшу відповідь. — О фаху друкарскім Ви, видко, не маєте понятя. До того Ви би мусїли насамперед учити ся через чотири роки, а щоби Вас приймили на науку, мусїли би Ви мати бодай дві кляси середних шкіл. Жаданих адрес не можемо подати з тої простої причини, що їх не маємо. Наконець запамятайте собі що не потреба нїколи підписувати ся нїчиїм слугою і не цїлувати рук. Хто себе уважає за слугу, хоч ним не єсть, не підоймесь нїколи висше, а руки цїлує ся лиш батькови та матери, а не чужим людем. — **Т. Ц. в Пас.:** Найлїпше було би, коли би Ви віднесли ся до філїї товариства „Просьвіти“ в Станїславові а іменно до дра М. Коцюби, проф. семінариї учительскої тамже і просили, щоби звідтам вислано кого з відчитом на торжество відкритя вашої читальнї. Був би й відчит і гість з філїї надав би більшої сьвітлости торжеству. Ми би радили запросити самого дра Коцюбу, котрий би виголосив красний відчит на темат господарский — а господарство то нинї для селян найважнїйша і найпотрібнїйша річ. Отже зробіть так, як радимо. — **Т. Вар. в А.:** 1) Такої книжки нема ні рускої ні польскої. Erbschaftsrecht знайдете у виданю Манца. Віднесїть ся до Manz'sche Verlagsbuchhandlung in Wien, і кажіть собі прислати. — 2) Найважнїйша чинність писаря громадского єсть зробити то, що єму начальник громади скаже, бо він не єсть анї старшиною, анї якимсь независимим урядником в громадї, та не має якогось свого окремого круга дїланя, єсть лиш писарем; нинї може бути для него то найважнїйше, завтра щось иншого. — **Р. Нест. в. В.:** Не вильосовані анї давнїйше, анї при послїднім тягненю. — **Вас. М. в Бер.:** Прочитайте на льосї; там буде написано; у виказах банкових тих льосів нема. Тягнене відбуде ся очевидно аж в ювилейнім роцї (1898). — **С. М. в П.:** Н. В. в Я. називає ся Авраам.

☛ (Просимо присилати питаня лиш на імя редактора Кирила Кахникевича, а не присилати анї марок анї карт кореспонденцийних до відповіди).

За редакцию відповідає: Адам Креховецкий.

на оцї, що тут на Всходї стрічалось пановане аристократиї венецийскої з демократичним успособленєм місцевої людности, західна латиньска культура з всхідною грецкою, римска католицка церков з грецкою православною — досить причин, щоби не допустити до мирного і згідного спільного житя.

Може то й дивно трохи виглядає, що найзавзятїйші опісля вороги Турків на Кретї були в часах пановaня венецийскої републики як раз найбільшими їх прихильниками. Був то той сам обяв, котрий стрічаємо ще й нинї, що нарід слабий сам в собі а доведений до розпуки, готов сполучити ся з другим своїм ворогом а подальшим, щоби лиш при єго помочи позбути ся близшого.

З поміж всїх Кретийцїв грецкого походженя задержали т. зв. Сфакіоти, гірняки в полуднево-західній части Крети (де місто Сфакія на полудневім побережу) найчистїйше свій національний характер. Они уважали ся завсїгди за найсьміливійших і найлїпших стрільцїв, а відзначали ся від всїх инших не лиш тою своєю вдачею і своєю ношею, але й тим, що завсїгди ходили узброєні; за поясом носили довгий ніж, з боку короткий меч, а крім того в давнїйших часах з другого боку сагайдак з стрілами і лук на плечи. Пізнїйше довга рушниця була їх найважнїйшим оружием. Они жили, як ще й нинї, майже в неприступних горах, де випасали стада овець днуючи і ночуючи з ними між скалами. Отже тоті Сфакіоти відзначали ся особливо тим, що любили свобідно жити і не хотїли нїяк признавати над собою верховної власти Венециян. З початком 16-столїтя було вже коло венецийскої републики дуже круто. Турки взявши Константинополь розсїли ся були майже на цїлім балканьскім півострові і відбирали Венециянам один остров за другим. Венецийска република була змушена вести з Турками безустанну війну, а через то ослабала дуже єї сила фінансова і она длятого накладала на своїх підданих що раз більші податки. Отже коли Турки взяли ся відбирати від Венециян Крету, постановили і Греки зі Сфакії, Селїнос та Різи аж по долину коло Канеї вибити ся на волю зпід пановaня Венециян. Проводирем готових до борби став Грек Ґеорґіос Ґаданоле.

Венецияни знайшли ся так між двома огнями, а що Туркам на мори могли ще якось дати раду, постановили всякими способами зробити конець. Незадовго знайшла ся догідна нагода до того. Ґандаголе хотїв оженити свого сина Петра з донькою Венециянина Франческа Молїнї в Алїкіяну коло Канеї. Той на то нїби то пристав. На весїлє прийшов Ґаданоле з 350 своїми товаришами і 100 жінками. Коли гостї попили ся і полягали спати, велїв Молїнї всїх повязати. Обох Ґаданолїв і найзнатнїйштх з їх товаришів повішено зараз на другий день, а прочих подїлено на громади, повезено до Канеї, Апокорони, Терізо і Крустоґерако, та й також повішено. Тепер почало ся страшне переслїдуванє Греків на Кретї. В Канеї з'явив ся специяльний висланник венецкий Каваллї з лютими приказами. Арештовано богато родин грецких. Дванайцять найзнатнїйших Греків повішено, чотиром вагітним жінкам вирізано в очах цїлого народу то, що під своїм серцем носили, а відтак оповіщено: „Так стане ся всім, що не схотять покорити ся венецийскій републицї; будуть вигубляти ся дїти в утробі материй“. Прочих арештованих або поубивано або забрано в неволю. Відтак виступило венецийске войско (збиранина, наймана з цїлого сьвіта) против Сфакіотів і палило та рабувало все, що лиш дало ся. Родини оставших ся ще проводирів сфакіотских оголошено вільними як птахи, кождому вільно було їх убити, а їх майно забрано. Ба, що найпоганїйше, република оголосила, що засуджених заочно Греків помилує, скоро они вернуть на Крету і принесуть з собою голову свого батька, брата, стрия або братанича! Не жадано лиш, щоби батько убивав свого сина.

(Дальше буде.)

З друкарні В. Лозиньского під зарядом В. І. Вебера.